בס"ד "הדף היומי לתולדותינו"

יום ד', ד' בסיון תשס"ו (31 במאי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

היום 48 ימים, שהם ששה שבועות וששה ימים לעומר.
הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה, במהרה בימינו אמן. סלה.

מעשה הגראף... [המשך המאמר]...

מאמשטרדם ועד העיירה איליה בליטא

גר הצדק אברהם בן אברהם התייעץ עם הרב על הדרכים שזרע אברהם יצחק ויעקב מתקדשים בהם לעלות ולהתעלות במעלות הטהרה והקדושה, והלה סיפר לו על בני העלייה בעיירות פולין וליטא הפורשים מהבלי העולם הזה ומקדישים את חייהם לתורה, ואף הוא יעץ לו לגר הצדק הצעיר לקיים בעצמו "הַוֵי גולה למקום תורה", ולקבוע מקום לימודו לתקופה מסוימת באחד מבתי המדרשות בעיירות אלו, כדי לקבל מושג על חיי תורה ויהדות.
הלה קיבל את הדברים בפשוטם, ותוך שבועות אחדים יצא אברהם בן אברהם מאמשטרדם ל**וילנה** [שם הכיר אותו הגר"א, ר' אליהו הגאון מוילנא], התיישב באחד מבתי המדרש ה"קלויזים", אשר בה, תוך ניתוק מלא מכל הבלי העולם הזה. את כלכלתו השיג במקום לימודו, והנשים הצדקניות, המספקות את מזונותיהם של הפרושים בבתי המדרשות, צירפו את הצעיר הבלונדיני, שהצטרף מקרוב לחובשי בית המדרש, לאוכלי לחמם הקבועים.
מאז הגיעו לאמשטרדם, ניתק פוטוצקי את קשר המכתבים עם בני משפחתו לשעבר. "הריני כקטן שנולד" - היה אומר, אולם אביו, האציל לבית פוטוצקי, לא היה מוכן להשלים עם זאת, ושיגר שליחים מיוחדים לעיר המלוכה פאריס, על מנת לברר להיכן נעלם בנו היחיד. משנודע לאציל פוטוצקי שבנו היחיד עזב את הכנסייה הקתולית וקיבל את האמונה היהודית, בערה בו חמתו. ההוא החליט להתפנות מכל עסקיו ולהקדיש את כל זמנו, על מנת לגלות עקבות בנו האבוד ולהחזירו לחיק משפחתו, והכנסייה הקתולית הציעה אף היא את שירותה להצלת "הנשמה התועה".
בשעה שרשת שליחי הכנסייה נפרשה על פני כל אירופה על מנת לגלות את עקבותיו של פוטוצקי הצעיר, ישב הלה בבית המדרש בוילנה, כאחד הפרושים, ושקד על משנתו יומם ולילה.
בשבועות הקרובים גונב לאוזני ראשי קהילת וילנה על החיפושים הנמרצים הנערכים אחריו, ולאחר שנתברר כי סכנה צפויה לו אם ימשיך להתגורר בוילנה, מקום מושב השלטונות המחוזיים, הוחלט להעבירו לאיליה, עיירה קטנה לא הרחק מוילנה. בעיירה קטנה זו לא היו "קלויזים" של פרושים כמו בוילנה, אולם בבית המדרש הישן של העירה קבעו להם "עשרה בטלנים" מקום לימודם, והצעיר המתמיד, אברהם בן אברהם פוטוצקי, הצטרף אליהם כאחד הפרושים מעיירות אחרות שגלו למקום תורה.

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', ד' בסיון תשס"ו (31 במאי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

יד השלטונות לא הגיעה עד לעיירה הקטנה, אולם נמצאו מתושבי העיירה ששמעו על צעיר ממשפחת האצולה, הנמנית על שליטי המדינה שהצטרף לדת האמת, תוך הקרבת עתידו הכלכלי על מזבח הכרתו העמוקה, והמשטרה מחפשת אחריו, ומהם שידעו כי הצעיר שהשלטונות מחופשים אותו, שרוי בבית המדרש של העיירה.
כך ישב הצעיר חדשים אחדים בבית המדרש של איליה ונתעלה במעלות התורה האמונה. באחד הימים הוכיח את אחד הנערים הפוחזים בבית המדרש, ואביו של הנער, שראה את עצמו נפגע מדברי התוכחה, הלך והלשין בפני המשטרה, על מקום הימצאו של בן הגראף הצעיר פוטוצקי.
השלטונית הנוכריים, שלא חדלו מחיפושיהם אחר הצעיר הנעלם, קיבלו בשמחה דברי ההלשנה. גדוד שלם של ז'אנדרמים שהגיעו מעיר הפלך, הקיפו את בית המדרש הישן באיליה, והצעיר הבלונדיני נותק ביד אכזרית מלימודו, והועבר לבית הכלא בוילנה.
שבועות אחדים של עינויים גופניים ונפשיים עברו עליו בבית הכלא. בפגישתו עם אביו הודיע הגראף הצעיר, כי הוא מעריך ומוקיר את נכונות הוריו לסייע לקידומו הכלכלי אולם, מכיוון שהגיע להכרה שדת ישראל היא דת האמת, אין בדעתו לסגת מהכרתו זו, והוא נכון לכל התוצאות הכרוכות בכך.

לאחר השיחות הממושכות בינו ובין הוריו ויתר בני משפחתו שלא נשאו פרי, הועבר הצעיר התקיף באמונתו לטיפולם של ראשי האמונה הקתולית, בראשונה הפעילו אף הם מיטב מאמציהם לשכנע את הצעיר הנמרץ לחזור לדת אבותיו, אולם הצעיר בעל ההכרה עמד כצור איתן על דעתו.
מאמצי השכנוע והשידולים שלא נשאו פרי, פינו את מקומם לעינויים אכזריים בידי שליחיה האינקביזיטוריים של הכנסייה הקתולית, והצעיר פוטוצקי נשא את סבלו בגבורה ולא גילה נכונות כל שהיא לחזור בו, עד שהועמד לפני בית דין אינקביזיטורי של הכנסייה ונדון למיתה. אב בית הדין שהוציא את גזר דינו, אף קבע את המועד שבו יועלה על המוקד במעמד פומבי, בכיכר המרכזית של העיר וילנה, אולם הצעיר האמיץ התכונן בשקט לקראת גזר דינו.
שלוחי הכנסייה לא חדלו להתעלל בו, ובתקופת הביניים עד היום שנקבע להוצאתו להורג, הוסיפו לשדל אותו על מנת להחזירו למוטב. באחד הימים פנו אליו בלעג:
"כאן, בעולם הזה נוקמים אנו בך, מענים אותך, ושורפים אותך באש; לעומת זה שם בעולם העליון, תתנקם אתה בנו", והם הוסיפו לדבריהם את לעגם הציני. ר' אברהם בן אברהם לא איבד את שלוותו, ובנימה רגועה פנה למעניו הצמאים לדם:
"**אספר לכם** מקורות חיי בימי ילדותי. מִשחֵק הייתי באחוזתו של אבי עם ילדי האיכרים, ולאחר שעות ממושכות של משחק בחמר, עלה בידי להכין דמויות נאות של חיילים שהצבתים בשורה בתוך הגן. ילדי האיכרים שלא הבינו את מלאכתי, פרצו את גדר הגן, ובמגפיהם הגסים רמסו את כולם ופוררום לעפר. משגיליתי את החורבן רצתי אל אבי, ובדמעות בעיני סיפרתי לו על "אסוני" בתוספת דרישה נמרצת להעניש קשה את

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', ד' בסיון תשס"ו (31 במאי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

המחבלים שרמסו את מלאכת ידי לתפארה. אבי התעלם מדבריי. לא זו בלבד שלא מלא בקשתי, אלא שהוכיח אותי באומרי כי היות ואני מחונך ומלומד יותר מילדי האיכרים, אסור לי לדרוש עונש עבורם". "באותה שעה הרהרתי בלבי - הוסיף לספר באזני מעניו – "אמנם כעת הנני חדל אונים, ואילו לכשאגדל אנקום בעצמי במחבלי מעשׂי ידי".
כסבורים אתם - הוסיף - משגדלתי עלתה אי פעם במחשבתי להינקם בהם, וכי מה עשׂו לי אז. ילדים נבערים מדעת שברו דמויות של חמר וזאת הבינותי יפה כאשר גדלתי.
"**אף כאן**, רבותי" - חזר ופנה אל מעניו – "אם סבורים אתם שבעולם האמת תהא דעתי נתונה להינקם בכם, על ששׂרפתם את גופי וחרכתם את עצמותיי, שאינם אלא חמר ועפר, טועים אתם. כאשר אעבור לעולם ההוא לעולם שכולו טוב, תהא דעתי נתונה לעניינים נעלים יותר. עניינים שאינם בתחום השׂגתכם כלל". [בע"ה הסיום בדף הבא...]

§§§§§§§§§§§§§§§

מעשׂה הגראף... [סיום המאמר]...
לשמע הדברים שוכנעו שצעיר זה נעלה לחלוטין מעסקי העולם הזה, ואין הסיכוי הקלוש ביותר שהוא ייענה להצעות אלו, והם המשיכו בהכנות להריגתו.
בעוד שהרוזן פוטוצקי כבש רחמיו והיה נכון לעלות את בנו לגרדום, ובלבד שבנו לא ימנה על בני הדת היהודית השׂנואה עליו, נכמרו רחמיה של אמו, והיא פנתה בבקשת חנינה אל האפיפיור, הוא ראשה העולמי של הכנסייה הקתולית ברומא. אולם החנינה מרומא איחרה לבוא ובינתיים החלו שליחי האינקביזיציה להתקין את המדורה שבה יועלה הצעיר הכופר לגרדום.
הצעיר האמיץ שהתבונן לגזר דינו בז למעניו על הדיוטא התחתונה שהם הגיעו אליה, אך לא נטר להם איבה, וכך לא שפע שׂנאה לאותו מלשין שגילה את מקומו לשלטונות הנוכריים והביאו לידי כך. "יתר על כן" - היה אומר – "בבואי לפני כסא הכבוד, לא אניח ולא אשקוט, עד אשר יעלה בידי להביא אותו לחיי העולם הבא, שהרי הוא שזיכני באושר גדול שכזה להישׂרף על קדוש השם".

השמועות על עמדתו האיתנה של הצעיר האמיץ בפני מעניו, חדרו אל מעבר לכתליו העבים של בית הכלא, עד שהגיעה לבית מדרשו של רבי אליהו, הוא הגר"א מוילנה. הגר"א, שהתרגש למשמע מסירותו של גר הצדק, הביע נכונות להפעיל את כוחו האלוקי, להשתמש בשמות הקודש על פי סודות הקבלה ולהציל את פוטוצקי מידי מעניו, אולם כשנמסרו הדברים לפוטוצקי דחה את ההצעה,
"**כל ימיי** הייתי מתפלל מתי תגיע מצווה זו של קידוש השם לידי, ואין ברצוני לוותר עליה, תמורת הצלת הגוף לשנות חלדי עלי אדמות".
דממת מוות שׂררה אותו יום, **יום שני של חג השבועות**, היום המיועד להוצאתו להורג. ראשי הקהילה הזהירו את תושבי וילנה לא לצאת מפתח ביתם, מחשש פרעות השכנים

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**
בשׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ד', ד' בסיון תשס"ו (31 במאי)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

על התנהגות הגר הצעיר שהתייחס ללעג ובקלס לאמונתם הנוצרית. כל אחד מתושביה היהודיים של וילנה התפלל ביחידות, ובתי הכנסת היו שוממים מבלי באי מועד.

עם אור הבוקר הוצא גר הצדק אברהם בן אברהם מכלאו, כשהוא כבול בכבלי ברזל וצלב עץ קשור על צווארו. בדרכו לכיכר המרכזית של העיר, שם הוכנה המדורה להעלותו באש. בדממת המוות ששׂררה ברחובות העיר נשמע קול צעדיהם של שלוחי האינקביזיציה שליוו את קורבנם בדרכו האחרונה.

תוך סידור העצים על המדורה הוסיפו ראשי הכנסייה בניסיונותיהם לשדל את הצעיר שראה את המוות לנגד עיניו, אולם באותה שעה כבר לא שמע מה שהם מקשקשים באוזניו. נפשו כבר היה מעבר מזה. בגאון צעד אל המדורה וקריאה אדירה של **"שמע ישׂראל"** הדהדה באזני אלפי הנכרים, שהופתעו לראות את הצעיר האמיץ קופץ בגבורה לתוך הלהבות. אבריו וגידיו של **גר הצדק ר' אברהם בן אברהם** אשר מעפר לוקחו חזרו והיו לעפר ואפר, ונפשו הטהורה עלתה למקום מחצבתה, להסתופף בצל כנפי השכינה. הצוררים רצו לנקום בו גם לאחר מותו והורו לפזר את אפרו לרוח, שלא יבוא לקבורה ולא יישאר לו זכר, אולם אחד מתושבי וילנה סיכן את נפשו, כדי להביא את שרידי גופו של הקדוש למנוחות עולמים. הלה, יהודי פשוט היה, **ר' אליעזר שִׁישְׁקִס**, שלא היתה לו "חתימת זקן", לבש בגדי נכרים שלא יכירוהו, ויחד עם המון הכפריים שהגיעו לכיכר, התקרב עד אחד התליינים ושיחד אותו, לתת לו משארית האפר, כדי להביאו לקבר ישׂראל, והלה נענה לו. באין רואים מסר לידו קומץ של אפר וכן אצבע אחת משׂרידי גופתו של גר הצדק, ולמחרת היום הובאו שׂרידי גופתו של הקדוש למנוחות עולמים בבית העלמין בוילנה.

במקום שנטמן בו האפר הקדוש, צמח וגדל עץ ענף שהתפשט כלפי מעלה, ושלח צמרת רבת ענפים השמיימה, ועל ענפי העץ היו מראים את החלקים המתאימים לרגליו, גופו, ידיו וראשו של הקדוש. אף אהל של ברזל הוקם על מקום הקבר, ועד השואה נמנה קברו של גר הצדק בין המקומות שיהודי וילנה היו נוהרים אליו, ומזכירים את זכרו בקדושה ובאהבה. 100 שנה לאחר מכן, כאשר אחד מסופרי אנגליה ביקר בוילנה, סיפרו לו התושבים הנכרים, על צעיר ממשפחת אצולה נכרית, שסבל עינויים קשים ומרים ועמד על דעתו. כאשר מעניו היו מתגרים בו "עשׂה עמנו מה שביכולתך, ואנחנו נעשׂה עמך מה שביכולתנו". הוא לא התווכח אתם מחוץ להערה קצרה:
"אני שׂמח כי את הרעה אתם עושׂים לגופי, אשר הוא שאול מן האדמה, אך לא תוכלו לעשׂות רעה לנפשי אשר מחצבתה מתחת כסא הכבוד".
כאמור לא נטר הצעיר האמיץ איבה למלשיניו ולמעניו, אך הקב"ה משלם לאיש רע כגמולו. כל זרעו וזרע זרעו של אותו מלשין, שהתגורר בעיירה איליה נולדו בעלי-מום, וכל תושבי העיירה הצביעו עליהם לדיראון עולם, ואילו שמו של גר הצדק נחרת באותיות של זהב בדברי ימי ישׂראל. [http://moreshet.msn.co.il/katava6.asp?id=2718]

"כי לא יטוש ה' עמו, ונחלתו לא יעזוב." [תהלים צ"ד 14]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **רביעי**
בשׂמחה ובטוּב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!
הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל